

การนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
The Internal Supervision of Schools under the Office of Don Mueang District
Bangkok Metropolitan Administration

พญัฐนิชา สุขสวัสดิ์¹ สมใจ เดชบำรุง²
สมบัติ เดชบำรุง³

Received : October 19, 2023

Revised : November 2, 2023

Accepted : November 19, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีเป็นการศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน โดยเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารและครู ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก การนิเทศภายใน ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ด้านการสร้างสื่อเครื่องมือและพัฒนาการนิเทศภายใน และด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน

2) แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จากประเด็นสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ข้อ ที่มีความเห็นตรงกันทั้ง 3 ท่าน มาสังเคราะห์เป็นโครงการได้ 3 โครงการ ดังนี้ 1) โครงการนิเทศภายในโรงเรียน 2) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การสร้างสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 3) โครงการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

คำสำคัญ : การนิเทศภายในโรงเรียน , สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Abstract

The purpose of this research were to study The Internal Supervision of Schools under the Office of Don Mueang District Bangkok Metropolitan Administration. The objectives were to study 1) To study the supervision operations within schools under the Don Mueang District Office Bangkok and 2) to be a guideline for the development of supervision within schools under the Don Mueang District Office Bangkok. It is a descriptive research. The sample group consisted of schools under the Don Mueang District Office. Bangkok, 6 theaters. The sample consisted of 205 Director and teachers in schools under the Don Mueang District Office Bangkok by using Krejcie & Morgan to define the sample size. The research tools were questionnaires and interview forms. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. Use Content Analysis.

The results showed that.

1. Supervision operations within the school of administrators and teachers Overall is average. at a high level in every aspect When considering each side, it was found that were at a high level in all aspects, sorted from the highest to the lowest as follows: Planning and setting alternatives internal supervision in terms of education, current conditions, problems and needs internal supervision operations the creation of media tools and development of internal supervision and evaluation and internal supervision reports.

2.Guidelines for the development of supervision within the school Under the Don Mueang District Office Bangkok from the opinions of the same 3 experts as follows: 1) The Internal Supervision of Schools project 2) Workshop project on “Media creation Innovative for Teaching and Learning Efficiency” 3) Professional Learning Community project (PLC)

Keywords : The Internal Supervision of Schools, The Don Mueang District Office Bangkok

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพซึ่งในการเร่งรัดคุณภาพทางการศึกษานั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา เพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐจัดบริการให้ประชาชนทุกวัยทุกคน โดยมุ่งหวังให้มีความเจริญขั้นพื้นฐานคงสภาพอ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณได้ สามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัย ดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แต่การจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เท่าที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากข้อมูลจากรายงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในด้านปริมาณ ตามเกณฑ์เด็กก่อนข้างประสบผลสำเร็จในด้านปริมาณ แต่ในด้านคุณภาพของการศึกษากำลังน่าเป็นห่วง ความรู้ความสามารถของเด็กไทยอ่อนลงผลสัมฤทธิ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (รายงานการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร: 2564) รวมทั้ง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัย การทำงานเป็นหมู่คณะ ในด้านคุณภาพครู พบว่า ครูผู้สอนระดับขั้นพื้นฐานมีคุณภาพต่ำลง ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบเดิม คือ บรรยาย ไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและใช้สื่อการสอนไม่มากนัก นอกจากนี้ การสอบ O-NET ที่ผ่านมามีผลทดสอบ ซึ่งให้เห็นว่าสิ่งหนึ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาโดยเร่งด่วน คือ บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่โดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนคือครู

ครู ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ครู” หมายถึง ผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ โดยมีรากศัพท์มาจากภาษาสันสกฤต “คุรุ” และภาษาบาลี “ครุ” ซึ่งหมายถึง หนัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ครูที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนการสอนทันเหตุการณ์จะช่วยให้การศึกษามีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการหนึ่งที่ใช้ในการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครูตลอดจนการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ คือกระบวนการนิเทศการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษาจะช่วยกระตุ้นส่งเสริมและปรับปรุงกระบวนการสอนของครูให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดและการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนก็เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนของตนให้ตรงตามสภาพของปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนโดยอาศัยความร่วมมือของผู้บริหารและครูเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง พัฒนางานและนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 4) ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งให้เห็นว่า การนิเทศภายในจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันทุกฝ่ายจะหวังเพียงศึกษานิเทศของแต่ละหน่วยงานมาช่วยเท่านั้นไม่ได้ เพราะในสภาพปัจจุบัน ศึกษานิเทศก์มีจำนวนจำกัดไม่ได้สัดส่วนกับครูและโรงเรียนที่มีอยู่ขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ไม่สามารถปฏิบัติการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ วิธีแก้ปัญหานี้ที่ง่ายและได้ผลคือการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน แต่การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังประสบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย ดังนั้น การนิเทศภายในของโรงเรียนจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย ถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรภายในโรงเรียน อันส่งผลในการที่จะพัฒนาบุคลากรทุกคนให้สามารถทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ช่วยปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู การนิเทศภายในมิใช่การตรวจสอบ จับผิด แต่เป็นการช่วยเหลือ ส่งเสริมตามส่วนที่ขาดให้กันและกัน

การนิเทศภายในโรงเรียนจึงควรจัดให้มีขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนรายละเอียดร่วมกัน แต่ละขั้นตอนบอกระยะเวลาในการนิเทศ แนวทางปฏิบัติ ผลที่คาดว่าจะได้รับและขณะดำเนินการควรมีการบันทึกผลเพื่อปรับปรุงเป็นระยะ ๆ (นิพนธ์ กิณวรงค์, 2526 : 6) สอดคล้องกับงานวิจัย ของเอกชัย เปี้ยอุ๊ด (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนทุ่งอุดมวิทยา จังหวัดลำปาง พบว่า ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนา

ตนเอง อบรมศึกษาดูงาน มีการจัดการนิเทศภายในและส่งเสริมด้านการผลิตสื่อ นวัตกรรมให้เพียงพอและที่พบอีกด้าน คือ การนิเทศไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องและผู้นิเทศมีภาระงาน มีเวลาไม่เพียงพอ สอดคล้องกับของวิจัยของนิรมล วิบูลมมงคล (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานแนะแนวของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาล พบว่า ครูต้องการพัฒนาตนเองมีความรู้เรื่องการผลิตสื่อ เครื่องมือนิเทศ ต้องการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พิมพา ศิริวงศ์ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม สำนักงานเขตบางคอแหลม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินการนิเทศภายใน ของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผนการนิเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของอากยลินา ซามารา (Akylina Samara : 2006) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนิเทศกลุ่มในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า การดำเนินการนิเทศนั้น ต้องได้รับการร่วมมือกันหลายฝ่าย การนิเทศกลุ่มจะช่วยในการพัฒนาทักษะการนิเทศได้ในหลากหลายรูปแบบ

จากปัญหาอุปสรรคและความต้องการดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ กล่าวคือ ไม่มีกระบวนการปฏิบัติที่แน่นอนและยังไม่มีวิธีการที่จะส่งเสริมให้การนิเทศภายในเกิดขึ้นอย่างแท้จริงและเป็นไปได้ ประกอบกับครูมีความต้องการที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษากการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร โดยคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. การนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ มาก
2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร เป็นพหุแนวทาง

วิธีการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 425 คน และผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 3 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 205 คน จากจำนวนประชากร 425 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: p.608) โดยผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ตามเอกสารการนิเทศสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน 3) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาการนิเทศภายใน 4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน 5) ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพื้นฐาน ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน

2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายใน ตามเอกสารการนิเทศสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน 3) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาการนิเทศภายใน 4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน 5) ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน

4. ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้เวลาในการศึกษาข้อมูลภายใน ปีการศึกษา 2565

5. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิจัยเฉพาะโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูในโรงเรียน ในการที่จะแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน

2. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ หมายถึง 2.1) สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เป็นจริงตามตัวอย่างบ่งชี้ด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนในขณะนั้น 2.2) ปัญหา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง หรือเป้าหมาย และ 2.3) ความต้องการ หมายถึง ความคาดหวังที่จะพัฒนางานให้ดีขึ้น ในขณะที่งานนั้นมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับที่ไม่เป็นปัญหา

3. ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน หมายถึง ขั้นตอนเบื้องต้นในการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน เลือกแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อนำไปปฏิบัติได้และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

4. ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาการนิเทศภายใน หมายถึง 4.1) สื่อ หมายถึง สิ่งที่นำมาช่วยในการปฏิบัติการนิเทศ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการทำงานของครู 4.2) เครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่ใช้ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้นิเทศได้ทราบถึงปัญหา ความต้องการและวางแผนแก้ปัญหาได้ถูกต้อง เช่น แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบประเมินค่า ฯลฯ และ 4.3) การพัฒนาการนิเทศภายใน หมายถึง การวางแผนเพื่อปรับปรุงงานการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลการนิเทศย้อนหลังทั้งในด้านความคิดเห็นและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

5. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้โดยอาศัยความร่วมมือของผู้ถูกนิเทศ เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานการนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

6. ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการนิเทศเพื่อจะได้ทราบว่างานที่วางแผนปฏิบัตินั้นปฏิบัติงานได้ผลมากน้อยหรือมีปัญหาอุปสรรคใด ๆ หรือการตรวจสอบความสำเร็จในการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร โดยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำแนวคิดจากเอกสารการนิเทศสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องกระบวนการนิเทศภายใน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ

ต้องการ 2) ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน 3) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนากการนิเทศภายใน 4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน 5) ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ดังภาพ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

กระบวนการนิเทศภายใน

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
2. ด้านการวางแผน และกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน
3. ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนากการนิเทศภายใน
4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน
5. ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพื้นฐาน ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน

2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายใน ตามเอกสารการนิเทศสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน 3) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนากการนิเทศภายใน 4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน 5) ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ หมายถึง 1.1) สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เป็นจริงตามตัวอย่างบ่งชี้ด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนในขณะนั้น 1.2) ปัญหา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง หรือเป้าหมาย และ 1.3) ความต้องการ หมายถึง ความคาดหวังที่จะพัฒนาให้ดีขึ้น ในขณะที่งานนั้นมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับที่ไม่เป็นปัญหา

2. ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน หมายถึง ขั้นตอนเบื้องต้นในการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน เลือกแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อนำไปปฏิบัติได้และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

3. ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนากการนิเทศภายใน หมายถึง 3.1) สื่อ หมายถึง สิ่งที่น่ามาช่วยในการปฏิบัติการนิเทศ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนากการทำงานของครู 3.2) เครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่ใช้ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้นิเทศได้ทราบถึงปัญหา ความต้องการและวางแผนแก้ปัญหาได้ถูกต้อง เช่น แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบประเมินค่า ฯลฯ และ 3.3) การพัฒนากการนิเทศภายใน หมายถึง การวางแผนเพื่อปรับปรุงงานการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลการนิเทศย้อนหลังทั้งในด้านความคิดเห็นและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้โดยอาศัยความร่วมมือของผู้ถูกนิเทศ เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานการนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่วางไว้

5. ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการนิเทศเพื่อจะได้ทราบว่าการที่วางแผนปฏิบัติงานนั้นปฏิบัติงานได้ผลมากน้อยหรือมีปัญหาอุปสรรคใด ๆ หรือการตรวจสอบความสำเร็จในการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งออกแบบในลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน 3) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนการนิเทศภายใน 4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน 5) ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน จำนวน 50 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่ใช้การประเมินตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

เครื่องมือฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยผู้วิจัยได้นำผลการตอบแบบสอบถามจากเครื่องมือฉบับที่ 1 ตอนที่ 2 ที่มีค่าต่ำกว่า 3.50 ของแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร ตำรา หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยจากตัวแปรที่ต้องการศึกษา เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ การนิเทศภายในโรงเรียน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาแล้วปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง เพื่อพิจารณาและตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าวัดตรง ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรงและให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจ นำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญไปวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาที่วิจัย (Index of Congruency = IOC) ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.818

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาได้ในการศึกษาครั้งนี้

เครื่องมือฉบับที่ 2 เป็นสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยเลือกข้อความในแบบสอบถามเครื่องมือฉบับที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นรูปแบบการสัมภาษณ์ส่วนตัวซึ่งผู้สัมภาษณ์ใช้รูปแบบที่ตายตัว โดยคำถามจะถูกจัดเตรียมไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือจากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำส่งเอกสารขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านระบบจัดส่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา จำนวน 204 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 มีผู้ให้ข้อมูลตามที่กำหนดไว้ ได้รับข้อมูลกลับมาครบแบบสอบถามผ่านส่งผ่านระบบจัดส่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 204 ชุด
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
5. แบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นจากค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดของแบบสอบถามฉบับที่ 1 ไปสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อได้รับแบบสอบถามทั้งหมดกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ฉบับที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมการตอบแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

ฉบับที่ 2 นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยจะดำเนินการหลังจากที่แปลผลและสรุปผลในเครื่องมือฉบับที่ 1 แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาคำตอบที่ได้รับ (Content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ศึกษาและข้อความที่ต้องการทราบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและประสบการณ์การทำงาน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (Percentage : %)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของ ผู้ให้ข้อมูลแล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ (John W. Best., 1970, p.190) ดังนี้

4.50-5.00 แสดงว่า การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 แสดงว่า การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 แสดงว่า การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 แสดงว่า การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.49 แสดงว่า การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด นำมาเป็นประเด็นสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ตารางที่ 1 วิเคราะห์การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมืองกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมทุกด้าน

n = 205				
การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความ ต้องการ	4.06	0.87	มาก	4
2. ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน	4.22	0.69	มาก	2
3. ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาการ นิเทศภายใน	4.01	0.83	มาก	5
4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน	4.07	0.79	มาก	3
5. ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน	4.40	0.66	มาก	1
รวม	4.15	0.77	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครูในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X}=4.15$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.66) ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน ($\bar{X}=4.22$, S.D = 0.69) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ($\bar{X}=4.07$, S.D = 0.79) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ($\bar{X}=4.06$, S.D = 0.87) และด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาการนิเทศภายใน ($\bar{X}=4.01$, S.D = 0.83)

ตารางที่ 2 ตารางสรุปประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่เห็นตรงกัน 3 ท่าน

ที่	ประเด็นสัมภาษณ์	ค่าคะแนน
1	ควรมีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและชัดเจน	3
2	สำรวจความสามารถและต้องการของบุคลากรที่ต้องการรับการพัฒนา	3
3	ครูต้องการคำแนะนำ ช่วยเหลือการจัดกิจกรรมให้ตรงตามหลักสูตร	3
4	จัดทำแผนการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศอย่างเป็นระบบชัดเจน	3
5	การใช้สื่อหรือเครื่องมือนิเทศควรมีการทดลองและนำมาหาคุณภาพ ปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง	3
6	สื่อเครื่องมือที่สร้างขึ้นต้องสอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และเทคนิควิธีสอน	3
7	กำหนดนโยบายให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียน	3
8	ให้ความสนใจต่อความก้าวหน้า ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานนิเทศ	3
9	รายงานผลการนิเทศภายในและแจ้งให้คณะครูทราบทุกคนเพื่อนำผลการนิเทศไปปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3

จากตารางที่ 2 พบว่า ประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่เห็นตรงกัน 3 ท่าน เรียงลำดับดังต่อไปนี้ 1) ควรมีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและชัดเจน 2) สำรวจความสามารถและต้องการของบุคลากรที่ต้องการรับการพัฒนา 3) ครูต้องการคำแนะนำ ช่วยเหลือการจัดกิจกรรมให้ตรงตามหลักสูตร 4) จัดทำแผนการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศอย่างเป็นระบบชัดเจน 5) การใช้สื่อหรือเครื่องมือนิเทศควรมีการทดลองและนำมาหาคุณภาพ ปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง 6) สื่อเครื่องมือที่สร้างขึ้นต้องสอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนและเทคนิควิธีสอน 7) กำหนดนโยบายให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียน 8) ให้ความสนใจต่อความก้าวหน้า ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานนิเทศ และ 9) รายงานผลการนิเทศภายในและแจ้งให้คณะครูทราบทุกคนเพื่อนำผลการนิเทศไปปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารและครู ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ และด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาการนิเทศภายใน

2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จากประเด็นสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ข้อ ที่มีความเห็นตรงกันทั้ง 3 ท่าน มาสังเคราะห์เป็นโครงการได้ 3 โครงการ ดังนี้

2.1) แนวทางพัฒนา ข้อที่ 1 ควรมีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและชัดเจน ข้อที่ 3 ครูต้องการคำแนะนำ ช่วยเหลือการจัดกิจกรรมให้ตรงตามหลักสูตร ข้อที่ 4 จัดทำแผนการนิเทศ กิจกรรมการ

นิเทศอย่างเป็นระบบชัดเจน ผู้วิจัยได้นำแนวทางการพัฒนามาสังเคราะห์เป็นโครงการได้ คือ โครงการนิเทศภายในโรงเรียน

2.2) แนวทางพัฒนา ข้อที่ 2 สำนวความสามารถและต้องการของบุคลากรที่ต้องการรับการ พัฒนา ข้อที่ 5 การใช้สื่อหรือเครื่องมือนิเทศควรมีการทดลองและนำมาหาคุณภาพ ปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง ข้อที่ 6 สื่อเครื่องมือที่สร้างขึ้นต้องสอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนและเทคนิควิธีสอน ผู้วิจัย ได้นำแนวทางการพัฒนามาสังเคราะห์เป็นโครงการได้คือ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การสร้างสื่อนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3) แนวทางพัฒนา ข้อที่ 7 กำหนดนโยบายให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานการ นิเทศภายในโรงเรียน ข้อที่ 8 ให้ความสนใจต่อความก้าวหน้า ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานนิเทศ และ ข้อที่ 9 รายงานผลการนิเทศภายในและแจ้งให้คณะครูทราบทุกคนเพื่อนำผลการนิเทศไปปรับปรุงงานให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้นำแนวทางการพัฒนามาสังเคราะห์เป็นโครงการได้คือ โครงการชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC)

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัย พบว่า การนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินงานการนิเทศ ภายในทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากในปัจจุบันนี้ หน่วยงานทางการศึกษาทุกแห่งต้องมีการ พัฒนาคุณภาพทางการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา โรงเรียน ต้องรับการประเมินทั้งภายนอกและภายใน บุคคลที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนี้ก็คือ ครูซึ่งมี หน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนพัฒนานักเรียนให้เจริญก้าวหน้าแต่ถ้าครูมิได้พัฒนาตนเองก็ก็จะไม่สามารถ ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ได้ ดังนั้น การนิเทศภายในจึงมีบทบาทในการดำเนินการพัฒนาบุคลากร ขององค์กร โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เนื่องจากการนิเทศภายในมีความจำเป็นและเป็นความต้องการของครูที่จะร่วมดำเนินการต้องการความรู้จากแหล่ง เรียนรู้หลากหลาย การผลิตสื่อต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรังสรรค์ คัมตระกูล (2551: 60) ได้ทำการวิจัย เรื่องความต้องการนิเทศภายในของครูผู้สอน อำเภอแก่งหางแมว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการนิเทศภายในของครูผู้สอน ด้านความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ด้านการ เสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการ วิจัยในชั้นเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย เปี้ยอุ๊ด (2551: 106) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนทุ่งอุดมวิทยา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและ ครูผู้สอนเห็นว่าควรจัดให้มีการนิเทศภายใน ในระดับมาก เพื่อพัฒนาบุคลากร โดยมีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เนื่องจากองค์กรภาครัฐต้องดำเนินงานตามนโยบายขององค์กรจึงจำเป็นต้องมีการประชุมวางแผน สร้างความ ตระหนักให้กับบุคลากรในองค์กรและควรมีการวิเคราะห์นโยบายขององค์กร แต่งตั้งกรรมการ วางแผนร่วมมือกัน ทั้งผู้บริหารและครูรวมทั้งองค์กรภายในและองค์กรภายนอก ให้ความรู้กับผู้ที่จะนิเทศก่อนจัดอบรมสัมมนา และ จัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน ยืนยง (2553 : 249-251) ซึ่งได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูเขต

การศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพในการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการของครูผู้
นิเทศ หลังการใช้รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ โดยภาพรวม พบว่า ครูและผู้นิเทศมีสมรรถภาพในการ
นิเทศอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับกัลยา เวียงนนท์ (2556 : 93-96) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของ
ครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีระดับความพอใจต่อการนิเทศภายในที่ดำเนินการทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะ
ด้านการวางแผน การดำเนินการนิเทศและด้านการประเมินผล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภิสรา
แพนสง (2552: 106-108) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท ผลการวิจัย พบว่า ควรมีการร่วมกันวางแผน จัดระบบสร้างความ
ศรัทธาและให้รางวัล ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกัน

1.3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาการนิเทศภายใน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ
เนื่องจากสื่อและเครื่องมือจะมีส่วนช่วยในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินติดตามการนิเทศภายในที่
สำคัญควรมีการร่วมมือสร้างสื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและสร้างเครื่องมือการนิเทศ โดยมีการทดลองนำมา
หาคุณภาพปรับปรุงก่อนที่จะนำไปใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพรกัญญ์ บัวครอง (2553: 92-93) ได้ทำ
การวิจัยเรื่อง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร ทั้งในการใช้สื่อในการ
นิเทศ การสร้างเครื่องมือ การปฏิบัติงานตามขั้นตอนมีการวัดและประเมินผลและรายงานผลย้อนกลับเพื่อการ
ปรับปรุงแก้ไข ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เนื่องจากทุกโรงเรียนมีความ
จำเป็นที่ต้องพัฒนาเพื่อรับการประเมินและการปฏิบัติการนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานวิชาการที่ผู้บริหาร
และครูต้องร่วมมือกันในการดำเนินการนิเทศภายในซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสุตา แสงพันธ์ (2550: 72-73)
ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ของครูปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่าหลังจากการนิเทศภายในคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสูงขึ้นและยัง
สอดคล้องกับนันทพร สุกะพันธ์ (2551: 128-132) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการ
ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 2 ตาม
ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระและหัวหน้าช่วงชั้น ตามรายด้านพบว่า ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ใน
สถานศึกษามีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ โสภณ ทองจิตร (2554: 71-73) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
การปฏิบัติงานตามกระบวนการการนิเทศการศึกษาภายในของผู้นิเทศในสถานศึกษาในเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัด
สุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามกระบวนการการนิเทศการศึกษาภายในของผู้นิเทศใน
สถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.5 ด้านการประเมินผล และรายงานผลการนิเทศภายใน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อเนื่องจาก
การบริหารงานปัจจุบันต้องบริหารตามระบบ PDCA คือ มีการวางแผนดำเนินการตรวจสอบและปรับปรุง ดังนั้น
เมื่อเราดำเนินการนิเทศภายในแล้วจึงจำเป็นต้องมีการประเมินผลรายงานผลการดำเนินงาน ถ้ามีอะไรที่ยัง
บกพร่องอยู่ก็จะได้ปรับปรุงในโอกาสต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ ชุมสาย ณ อยุธยา (2555: 100-
105) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนศรีธนาพลวิทยการเทคโนโลยีเชียงใหม่ ผลการวิจัย
พบว่ามีความต้องการการดำเนินงานการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการประเมินผลและ
ยังสอดคล้องกับ อัมพรกัญญ์ บัวครอง (2553: 92-93) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
แกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การ
นิเทศการศึกษาของผู้บริหาร ทั้งในการใช้สื่อในการนิเทศ การสร้างเครื่องมือ การปฏิบัติงานตามขั้นตอนมีการวัด

และประเมินผล และรายงานผลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกับ สุดใจ ท้าวประสิทธิ์ (2552: 57-59) ได้ทำวิจัย เรื่อง การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเห็นด้วยในการที่ต้องประเมินผลติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2. แนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตดอนเมืองกรุงเทพมหานคร จากความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารและครูควรมีการสำรวจความต้องการของครู จัดการนิเทศอย่างเป็นระบบชัดเจน ร่วมกันจัดทำแผนการนิเทศ อบรมพัฒนาครู สร้างสื่อ สร้างเครื่องมือนิเทศและควรมีการทดลองใช้ หากคุณภาพและปรับปรุงก่อนนำมาใช้และควรพยายามนิเทศตามกำหนดหรือตารางการนิเทศให้มากที่สุดมีการติดตามประเมินผล การนิเทศอย่างต่อเนื่องและให้ข้อมูลย้อนกลับกับครูและที่สำคัญควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการสร้างขวัญกำลังใจ ร่วมกันแก้ปัญหา หาวิธีการปรับปรุงพัฒนาให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน สำนักงานเขตดอนเมืองกรุงเทพมหานคร จากความคิดเห็นเพิ่มเติมของแบบสอบถามปลายเปิดและจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ผู้บริหารทุกโรงเรียนควรจัดประชุมชี้แจงให้ความช่วยเหลือครู จัดทำโครงการการนิเทศภายใน การวางแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารและครูควรร่วมกันจัดทำแผนการนิเทศภายใน จัดทำตารางการนิเทศ ชื่อผู้นิเทศ วัน เวลาในการนิเทศ
3. ผู้บริหารและครูควรร่วมกันสร้างสื่อ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ โดยมีการทดลองใช้ หากคุณภาพเครื่องมือและนำมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้
4. ผู้บริหารและครูควรร่วมกันประเมินติดตามผลการนิเทศ นำผลที่ประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงการนิเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. ควรจัดสรรงบประมาณในด้านการนิเทศ เช่น จัดทำโครงการของโรงเรียนพาคณะครูไปศึกษาดูงานหรือเชิญวิทยากรมาให้การอบรมครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและสังกัดอื่น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครกับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครองหรือชุมชนต่อการนิเทศภายในโรงเรียน
4. ควรมีการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพเพื่อเจาะลึกถึงสาเหตุ ปัญหาและปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติงาน

รายการอ้างอิง

- กัลยา เวียงนนท์. (2556). ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. สารนิพนธ์ ปรินญาศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2551). การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5.
ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
ปัตตานี.
- ณรงค์ชัย ศรีศัลักษณ์. (2553). การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม
เขต 2 . การค้นคว้าอิสระปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุพิน ยืนยง. (2553). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัย
ในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5 นครราชสีมา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รังสรรค์ คัมตระกุล. (2551). ความต้องการนิเทศภายในของครูผู้สอน อำเภอแก่งหางแมว สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริรัตน์ ชุมสาย ณ อยุธยา. (2555). การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยี
เชียงใหม่. ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ.
- ศรีสุดา แสงพันธ์. (2550). ผลการใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนของครูปฐมวัย. ปรินญานพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภิสรา แพนสง. (2552). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุดใจ ท้าวประสิทธิ์. (2552) . การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2540). คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักการศึกษา
กรุงเทพมหานคร.
- อัมพรกัญญ์ บัวครอง. (2553). การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. การค้นคว้าอิสระปรินญาศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอกชัย เปี้ยอุ๊ด. (2551). การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนทุ่งอุดมวิทยา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปรินญา
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.